

Aleg. XLIV.

Sprawozdanie

komisji kultury krajowej o petycji gminy Czajkowiec
w sprawie uregulowania koryta Dniestru.

Wysoki Sejmie!

W dniu 9. marca b. r. przekazał wysoki Sejm komisji kultury krajowej do załatwienia petycję gminy Czajkowiec w powiecie Rudeńskim położonej w sprawie regulacji koryta Dniestru.

W petycji tej domaga się rzeczona gmina, by wysoki Sejm w uwzględnieniu szkód wyrządzonych, przez każdorazowy wylew Dniestru, wyjednał z funduszków państwowych subwencją na uregulowanie koryta tej rzeki.

Jakokolwiek żądanie to pojedynczej gminy, przedstawione bez wszelkiego poparcia, uwidocznienia pod względem położenia samego sposobu regulacji, wreszcie korzyści ztąd wynikających, nie może być przedmiotem, chociażby względnego załatwienia, to jednakowoż komisja widzi się spowodowaną, zwrócić uwagę wysokiego Sejmu na ważność uregulowania koryta Dniestru w ogóle, w szczególności zaś w powiatach Samborskim, Rudeńskim i Drohobyckim, które zarówno pod względem ekonomicznym, jakoteż i sanitarnym wielkiej jest doniosłości.

Rzeka Dniestr rozlewając się na szerokich błoniach wspomnianych powiatów, zajmuje tak korytem swoim często zmieniającym się, jak również błotami nadbrzeżnymi przestrzeń bardzo znaczną, albowiem w powiecie Samborskim do 10.000 morgów, w Rudeńskim 5,000 morgów, zaś w Drohobyckim około 1000 morgów, zatem razem do 16.000 morgów przestrzeni.

Nadbrzeża te Dniestrowe, których wierzchnia warstwa jest torfowa, tworzą podmokłe łąki, w latach suchych dość bujną trawą porośnię, w latach jednakże mokrych żadnego prawie pożytku nie przynoszące.

Uregulowanie rzeki Dniestru i osuszenie tak znacznej przestrzeni nieużytecznych bagnisk, w powiatach Samborskim, Rudeńskim i Drohobyckim jest więc równie ważnym ze względów ogólnie ekonomicznych, mianowicie przez zamienienie kilkunastu tysięcy morgów nieużytecznych

błot na łąki lub pastwiska, jak niemniej ze względów sanitarnych, w szczególności z uwagi na szkodliwe wpływy, jakie wywierają wyziewy błotne, często narażające okoliczną ludność na rozmaite choroby, w czasach zaś epidemii powiększającą śmiertelność.

Komisya mniema przeto, że sprawa uregulowania koryta Dniestru i wpadających doń mniejszych rzek Błóżówki i Strwiąża, do najważniejszych zadań kultury krajowej zaliczoną być winna.

O ile chodzi o uzyskanie funduszków państwowych na cele osuszenia lub regulacji rzek, wyjaśnia nam reskrypt Ministerstwa rolnictwa z dnia 29. marca 1872. l. 4632, w którym ministerstwo oświadcza, że potrzebne do powyższych celów sumy, mogą być udzielone, jeżeli:

a) w pojedynczych wypadkach wygotowane będą pod względem technicznym dokładne i zaopatrzone w kosztorysy projekty;

b) jeżeli odpowiednia fizyczna albo moralna osoba dostarczy potrzebnych gwarancyi, że nie tylko przedsiębiorstwo melioracyjne, zarówno pod względem technicznym, jak i ze względu na same do tego potrzebne środki do skutku doprowadzi, lecz także dotrzyma zobowiązań, któreby w razie uzyskania od Rządu zaliczki na siebie przyjęła.

Spodziewać się więc należy, że Ministerstwo rolnictwa w celu podniesienia gospodarstwa krajowego przyjdzie w pomoc większym przedsiębiorstwom melioracyjnym, które jako spółki utworzone na podstawie ustawy wodnej, lub jako stowarzyszenia prywatne, projekt melioracji przeprowadzić zamierzają.

Z zaezerpniętych informacji od Towarzystwa gosp. galicyjskiego, przyszła komisya do wiadomości, że już we wrześniu 1874 r. właściciele błot i moczarów położonych nad rzeką Dniestrem, mianowicie: pp. hr. Piotr Komorowski, Celestyn Sozański, Br. Bruchmann, Konstanty Morawski, Józef Bal i t. d. oświadczyli gotowość podjęcia się melioracji tych nieużytecznych bagień, skoro inżynier biura melioracyjnego Towarzystwa gospod. gal. zbada takowe i obliczy, jakich nakładów czynność ta wymagać będzie.

Wprawdzie powołaany inżynier z powodu licznych robót, do jakich wprzód był zobowiązany, czynności tej zupełnie nie dokonał, jednakże robiąc plany regulacyjne dla rzeki Błóżówki, przyszedł do przekonania, iż osuszenie opisanych powyżej bagień jest do przeprowadzenia.

Okoliczność ta służy za dowód rozwiniętej już w tym kierunku działalności, i przekonuje, że w razie poparcia usiłowań pojedynczych właścicieli przez udzielenie im zaliczki rządowej, projektowane osuszenie błot nad Dniestrem i melioracje tak znacznej przestrzeni, z wielką korzyścią dla kraju przeprowadzone być mogą.

Zważywszy więc, że przez osuszenie i odpowiednią melioracją tych błot wyzyskanoby nie tylko łąki i pastwiska, ale wysuszonoby i wyżej położone łąki i pola w równinie, które z natury bardzo dobre, na szkodliwe wpływy zbytniej wilgoci są narażone;

zważywszy, że uregulowanie koryta rzeki Dniestru usunęłoby tak często powtarzające się wylewy tej rzeki, a tém samém wielkie straty, jakie z tego powodu mieszkańcy okoliczni ponoszą;

zważywszy, że przez osuszenie tak znacznej przestrzeni błot z pokładem torfowym, przemysł torfowy mógłby się w okolicach tych rozwinąć, a przy robotach tych ludność biedna miałaby zarobek;

zważywszy, że usunięcie szkodliwych wyziewów powstających ze zbytniej wilgoci, do polepszenia się zdrowotnych stosunków okolicy wielceby się przyczyniło;

zważywszy, że osuszenie błot i bagien przyczyni się stanowczo do podniesienia hodowli bydła, głównie przez ztąd wynikającą zmianę w jakości paszy;

zważywszy wreszcie, że zwiększona w skutek tego siła produkcyjna i siła podatkowa ludności znacznieby się podniosła.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawę uregulowania koryta Dniestru i wpadających doń rzek Błóżówki i Strwiąża zbadał, na podstawie reskryptu wysok. Ministerstwa rolnictwa z dnia 29. maja 1872 r. do l. 4632 rokowania co do uzyskania subwencji państwowej na te cele przedsięwziął, i wynik swych czynności przedłożył przyszłemu Sejmowi.

Petycja gminy Czajkowiec przez powyższą uchwałę wysokiego Sejmu załatwioną zostaje.

J. Czartoryski
przewodniczący.

Mikołaj Wolanski
sprawozdawca.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
5408 SOUTH DICKENS STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637

RECEIVED
JAN 15 1964

DR. J. H. GOLDSTEIN
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO
5408 SOUTH DICKENS STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637

Dear Dr. Goldstein:

I have received your letter of January 10, 1964, regarding the
loan of the NMR spectrometer to your laboratory.

The instrument is available for loan to your laboratory
for a period of six months, starting on January 15, 1964.

The loan is on a non-exclusive basis, and the instrument
may be used by other members of your laboratory during the
loan period.

I am sure that you will find the instrument very useful
in your research.

Sincerely,
J. H. Goldstein